

Biserica și Școala

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: **DUMINECA.**

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr. : pe jumătate an 7 fr.

PREȚUL INSERTIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii

„BISERICA și ȘCOALA“

Ear banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANA în ARAD.

LA RUSALII.

Harul Domnului s'a revărsat asupra pământului; și pretutindenii, unde își întorci privirea, vezi în plenitudinea ei frumusețea împodobitoare a pământului, hărăzită spre desfătare și fericire neamului omenesc, spre împlinirea trebuințelor vieții, pentru înălțarea gândului, pentru mulțumirea fapturii vii și pentru alinarea inimii.

Căci, mântuire a gătit Domnul, norodului său!

Suntem în plină primăvară.

Răcoriți de picurii de »mană cerească«, munți și dealuri își pleacă creștetele pletoase, adiate de boare, care îndoiaie capetele de spice, și câmpurile într'un maestos suflu melodic revarsă o dulce rezonanță a eternului cântec:

Mărire lui Dumnezeu!

Asculta-vei, și vei înțelege, Alesule dintre făpturile lui Dumnezeu, chemarea Cuvântului etern, ce întrupat-a armonia pe acest pământ?

... Trimis-a, Cel ce îmbrăcatu-s'a în haina de pământean, coborât din mărirea fără de margini, din seninul fără umbre, — trimis-a oropsiților, îndurerăților, desnădăjduiților, durerii, năpasturii, martirilor, muncii și adevărului, Apostolilor credinții mântuitoare, trimis-a putere, ce nu se va mai lua dela dânsii.

Coborātu-s'a Duhul în limbi de foc, pentru a chezașul eterna legătură între Dumnezeu și om, pentru a da vieții un înțeles și morții o soluțiune...

Și cine sunt oare acei-ce prin intemperia negrelor vremuri adus-au omenirea până la aceste zile, când iarăși în plină podoabă vedem armonizându-se binecuvântarea cerului cu rodirea

pământului? Adevărat zic vouă, sunt aceia pe buzele cărora n'a încetat de-a răsună Cuvântul adevărului; sunt rugăciunile celor obidiți, cari și-au pus nădejdea în Domnul; e credința, care mână și diriguiește lumile; e mângăerea Darului ceresc, trimisă sufletelor îndurerate; și mai mare este Cuvântul, cuvântul adevărului, care atât de mult a iubit lumea, încât s'a dat pe sine pentru dânsa...

Modești viețuitori, cari închinatu-v'ăți munca voastră culturii neamului nostru, facut-ați din apostolia voastră mijloc de ridicare a omenirii, a viitorului ei, solia voastră de încă un an împlinit în ogorul eterniei măririi a Cuvântului, a puterii adevărului, se împlinește.

Voi, mici campioni ai marelui Ideal, hărăzit omenirii de Cel încununat cu spini, acum sunteți la rândul vostru chemați, ca seamă să dați lui Dumnezeu și înaintea oamenilor, cum v'ăți împlinit chemarea, pentru a da generație ce va urma, în lumină și adevăr; pentru a strabili în sufletele plâpânde același chiag, cari armonizează podoabele firii, cu Dumnezeu și creațiunea sa.

Vouă, vi s'a dat puterea luminării minții și întăririi inimii în credința strămoșească; și munca voastră cum a fost? — să ne spună secerișul examenelor. Să vedem, cum v'ăți inspirat de mărirea Cuvântului, vădit prin podoabele creațiilor și eternele Sale întocmiri.

Căci »mântuire a gătit Domnul, norodului său«, este solia; Duhul în limbi de foc, este îndreptarul; iar munca cinstită — viața.

... Și sămânța bună, rod bogat va da, în agrul Domnului.

Ziua paserilor și ziua arborilor.

Cu datul de 27 April a. c. Ministrul reg. ung. de culte și instrucțiune publică sub Nr. prezidial 26120/1906 a adresat 1) tuturor comisiunilor administrative 3) tuturor autorităților bisericești următoarea circulară:

„Reuniunea regnicolară pentru apărarea animalelor m'a rugat, ca să impământenesc în institutele de învățământ poporal două instituțiuni, cari sunt în praxă și se desvoltă în continuu în Statele-Unite nordamericane.

Una e instituțiunea „Ziua Paserilor“ (Birds day) alta „Ziua Arborilor“ (Arbor day).

Anume, în toate școalele Statelor-Unite o zi a fiecărui an e consacrată paserilor, astfel, că învățătorul în ziua aceea amăsurat priceperii copiilor ține o lecțiune frumoasă și aprofundată despre viața paserilor despre însemnătatea aceloră în economia naturii, în economia omului; dar și în sentimentele lui.

Tot asemenea o anumită zi din fiecare an e consacrată pentru arbori. În ziua aceasta învățătorul desvoltă însemnătatea arborilor, pondul însă se pune pe aceea, că fiecare copil sădește într'un loc steril potrivit o păreche de surcei (pomișori), cari apoi se desvoltă cu însuși copilul, și se leagă de ființa lui.

Pentru impământenirea instituțiunilor din chestiune am onoare a Vă ruga pe P. T. să binevoiți a ordina școalelor confesionale de subt înțeleapta-Va guvernare, ca pe cât e posibil începând încă din anul curent, în luna Mai ori Iunie, o zi determinată an de an să se consacre exclusiv numai pentru scopul acela ca în ziua aceea învățătorul să facă cunoscută tinerimei școlare natura paserilor folositoare, însemnătatea lor, necesitatea apărării și sporirii paserilor, modul și mijloacele ce servesc spre acest scop, și aceeași zi să o folosească și spre scopul, ca învederându-le influența arborilor și a tufelor asupra înmulțirii și nedificării (facerea cuiburilor) paserilor, totodată le explică și marea însemnătate a arborilor și plantării și unde permit împrejurările locale să influențeze într'acolo, ca copiii după referințele ținutului, să facă ziua paserilor și arborilor memorabilă și permanent folositoare prin sădirea arborilor și tufelor mai avantajoase după împrejurările ținutului.

Învățătorii dela școalele primare, și până când se vor edă îndreptare speciale cu privire la prelegerile ținând la ziua paserilor și arborilor, își pot scoate datele necesare din opul lui Herman Otto; „A madarak hasznáról és kárrol“. Și fiindcă opul acesta nu stă la dispoziție oricărui învățător, reuniunea pentru apărarea animalelor an de an, va publică concurs pentru ziua paserilor și arborilor și operatul premiat îl va pune gratuit în dispoziția P. T. într'un număr recerut de exemplare.

Ce privește partea referitoare la plantare a zilei paserilor și arborilor, pondul trebuie să se pună în locul prim și însemnătatea duzilor (frăgari) necesari

la cultivarea vermilor de mătusă și numai în locul al doilea de pomi, din motiv, că prăsirea duzilor și industria mătăsăritului condiționată de aceea are o însemnătate economică și socială foarte mare.

Însemnătatea economică pentru aceea, fiindcă e vorbă despre un atare ram al industriei, care e favorizat de împrejurările noastre în partea cea mai mare a țării, care e capitală de desvoltare și care astăzi dă ocupațiune la 140,000 familii și în 7 fabrici la mai multe mii de lucrători. Iar însemnătatea socială stă în aceea, că pe lângă împrejurările noastre de economie extensivă, aduce căstra în familiile de lucrători mai săraci chiar în acel anutimp, când banii sunt cea mai mare binefaceze, adecă înainte de secere.

Mai departe trebuie să se pună pond pe lățirea duzilor pentru aceea, fiindcă în „Ziua paserilor și arborilor“ tinerimea școlară, cum se întâmplă și în Statele-Unite, și după cum urmează și din natura lucrului, pot să planteze surcei și arbori numai pe locurile sterile comunale. Plantarea pomilor pe aceste locuri nu e potrivită, fiindcă ușor se pot face pagube.

Sunt convins, că învățătorii poporali vor executa cu zel și conștiențios acest ordin al meu, ce tinde la promovarea bunei stări a poporului, și se vor nizu, ca între popor să se lățească iubirea arborilor și tufelor, pentru că deodată cu scutirea și cultivarea aceloră de sine se naște și prinde rădăcini adânci în inima și mintea poporului și apărarea paserilor folositoare.“

Date pentru Istoria Bisericească.

Parohia Merag, constatătoare abia din trei sute de suflete, e situată aproape de Beiuș, la poalele codrilor de mează-zi ai Bihării. Un loc mai sălbetic și mai puțin roditor rar poate vedea ochiul omenesc. Insași comuna e situată pe două dealuri, despărțite de olaltă prin o vale adâncă și periculoasă, în timpuri ploaiase, încolo nu mai zărești picuri de apă pe ea. În partea dinspre apus a comunei este iarăși o vale întru toate asemenea celei dintâi. Acolo unde se împreună aceste două văi e un curat pustiu. Firicel de iarbă nu se poate zări aici. Ceva mai sus de unde se împreună aceste două văi pe un colmic se ridică modest și fără nici o podoabă externă bisericuța din Merag. Jur împrejur zac osâmițele celor adormiți.

Zidită din lemn de stejar, îmbătrânit acum de vremuri, acoperită cu șindile vechi și roasă de ploii, cu un turnuleț mic, asemenea îmbătrânit, așezată apoi mai jos decât aproape toate cășile din sat, — așa i-se pare omului de tăcut și de singuratică această casă Dumnezeuască.

În biserică conduce o singură ușe, care se află în peretele de meazăzi a tindei sau marticei.

Despărțământul dintre naos și martică este făcut din grinzi late de stejar și e așezat de

jos până la cerime, având în mijloc ușa, ce conduce în naos, iar de o parte și de alta câte o fereastră, închisă cu grilaje de lemn așa fel, ca femeile să poată ușor și bine privi spre naos și altar. Catapeteazma încă e construită din grinzi de stejar și e împodobită cu niște icoane vechi și lucrate în Nicula.

Privind cu atențiune pereții acestei sfinte biserici, se văd pe ei urme de o îngrijire mai bună în trecut. Ici-colea se văd adeca bucăți de pânză pictate, dovadă, că biserica a fost cândva trasă în pânză cu îngrijire, apoi oarecând în vremuri apuse și prin cine-va zugrăvită. Felurite inscripții, cari azi abea s'ar putea descifra, se află mai ales pe bucățile de pânză, ramașe pe pereții altarului.

Anul zidirei bisericii e tăiet în peretele de apus al marticei. Aici cetim următoarele cuvinte: »Când s'a făcut biserica aceasta «*Hy*». Litera din urmă din anul zidirei fiind greșit tăiată nu putem sigur ști oare 1708 ori 1750 e anul zidirei bisericii?

Cărțile acestei sfinte biserici sunt pline de însemnări, făcute mai ales asupra felului cum o mână de oameni au știut să îmbogățească biserica cu tot felul de cărți și încă în așa măsură, cum rar vei afla la o biserică de pe la sate.

Toate cărțile cari sunt necesari la serviciul divin, le posedă aceasta sfântă biserică, singur locul Mineiu-lui îl ocupă Antologionul. Afară de acestea cărți biserica din Merag are: »Predicile lui Samuil Clain de Sad cu binecuvântarea Episcopului neuniților din Ardeal Vasile Moga acum a doua oară cu cheltuiala lui kir Bucur Bucurenci tipărite 1842«. »Cuvântări morale bisericesti culese prin Georgiu Meleş parohul comunei Kutu cu binecuvântarea Excelenției Sale metropolitul Albei-Iuliei Alexendru Șterca Șuluț. Sibiiu. 1864«. Testamentul nou tipărit sub George Rakoși, și Simion Ștefan arhiepiscopul și mitropolitul scaunului Belgradului a Vadului a Maramășului și a toată țara Ardealului».

Antimisul e datat din 1758.

Un ochi ager multe lucruri ar ști descoperi în bisericuța din Merag.

Moise Popoviciu.
preot.

Cornul creștinilor.

Laicilor li se va părea cam curios titlul de sus, neputându-și da seama ce va se zică; teologilor însă și cântăreților bisericii noastre, cari cunoaștem însemnătatea cuvintelor de sus ni se naște dorul a ști că unde vin pentru întâia dată aceste cuvinte în viața bisericii creștine. Cântă-

reții rurali cu teologii seminarilor noastre, cărora zilnic le sună cuvintele de sus ne vor ști — după putință meditare — spune că »cornul creștinilor« ocure în multe canoane din Minei, Triod, Penticostar și Octoicul cel mare precum, și în diferitele stihiri din cărțile de sus. — Mai cunoscută ni-i însă tuturor prima rugăciune dela litie (la vecernie), care începe cu: »Mântuiește Dzeule poporul tău etc.« și continuă: »*înălță cornul creștinilor dreptmăritori!*« care se repetează în toate Duminicile, sărbătorile și praznicile de peste an la utrenie — înainte de catavasi.

Acesta e răspunsul cântăreților și teologilor nostri, cu care trebuie să se mulțumească atât dânsii cât și alți laici doritori a ști ceva despre cântările noastre bisericesti și originea acestora.

Subscrisul, mulțumită lui Dzeu, în timpul liber mă pot ocupa cu cetirea scrierilor sf. Părinți — mina de aur a bisericii creștine, din care s'a luat baza cântărilor noastre bisericesti — multe cântări chiar textual. — Unul dintre sf. părinți, care a compus cele mai multe cântări bisericesti, este sf. Efrem Sirul, care afară de vr'o 85 imne la înmormântări, de cuprins dogmatic, numite *necrosima* sau *canones funebres* compuse mai multe imnuri în limba siriacă, traduse în limba greacă — apoi în cea slavă și romană. — Putem zice că mai toate cântările — cu foarte puține — la înmormântarea episcopilor (calugărilor), preoților și mirenilor, sunt productul sf. Efrem din Siria.

A mi scris acest sf. Părinte și 12 cântări despre rai, o mulțime de imne la nașterea Dlui precum și altele, a căror număr și cuprins nu mi-e scopul a-l însiră acum. — De altădată voi arată originalul loc unde pentru prima dată sf. Efrem folosește auzintele: »*înălță cornul creștinilor dreptmăritori!*«

Noi teologii știm că »coru« — după liturgică însemnă »putere«. — sf. Efrem Sirul citează fraza de sus pentru primădată în cartea sa: »*Cântări alese despre nașterea Mânt. nostru*« partea a XVII., a 55-a și cea de pe urmă scriere după original, care tractează în special despre: *Numele sectelor eretice; valoarea bisericii catolice (univesale). Admonieri d'a părăsi erezia. Rugăciunea de închiere a sf. Efrem.* — Cap 5 — unde scrie despre valoarea bisericii catolice (univesale) sună așa: »Ție însă laudă din toată gura, o, curată biserică, care ai afurisit pe unul după altul: murdăria infuriatului Marcian și a aderenților lui; — ai învins înșelăciunea și nebunia lui și a adunăturii lui, precum și spurcăciunea învățăturilor înșelătoare ale lui Bardesan, alungând și puturoasa necurăție, a scârnavilor Jidovi! *Domnul să înălțe cornul (puterea ta) o dreptmă-*

ritoare biserică (creștină) pentru că întru tine nu se află cartea înfuriatului Marcian, nici scriptura acelu: trufaș bărbat, nici faptele secretelor urâte ale lui Bardesan. Ambele testamente ale împăratului și fiului împăratului sunt depuse în sicriul legii».

Cu altă ocaziune voi scrie în special despre imnele sf. Efrem Sirul.

Ioan Nicorescu,
paroh. ort rom.

Convocare.

Despărțământul protopopesic Arad, al Reuniunii învățătorilor români dela școalele populare ort. române din protop. arădan. Bazati pe dispozițiunile noastre statutare și în conformitate cu concluzul III. din conferința noastră premească, convocăm a II. conferința ordinară din an. adm. curinte la școala noastră confesoinală din Gai, unde instrue dl învățator Vasile Zab, pe Sâmbătă în 10/23 Iunie 1906.

PROGRAMA:

1. La 8 oare a. m. participare la chemarea Duhului Sfânt în mănăstirea episcopescă din Arad-Gai.
2. La 9 oare ascultarea examenului în școala inv. Vasile Zab.
3. Deschiderea conferinței.
4. Raportul presidial și raportul casei și a bibliotecii.
5. Prelegeri practice și disertațiuni de Romul Tăucean și Muciu Popescu ca disertanți sortați pentru aceasta conferință.
6. Executarea concluzelor adunării generale și luarea la cunoștință a ordinelor superioare.
7. Alegerea locului și timpului pentru conferința proxima.
8. Propuneri și interpelări.
9. Discursuri asupra examenului ascultat.
10. Depunerea mandatelor și restaurarea biroului pe noul period de 3 ani.
11. Incheierea conferinței.

Pecica-română la 14/27 Mai 1906.

Iosif Moldovan
președinte.

Ștefan Roja
secretar.

Despărțământul Belinț aparținător Reuniunii învățătorilor dela școalele populare confesionale gr. or. române din protopopiatele: Timișoara, Belinț, Cômloșul-mare și Lipova, își va ținea adunarea generală Mercuri în 7/20 Iunie a. c. în comuna Belinț, pe lângă următorul:

PROGRAM

1. Ascultarea esamenului în școala învățătorului George Baderca la orele 9¹/₂ a. m.

2. Deschiderea adunării.
3. Prezentarea rapoartelor: a) presidiului, b) cassarului și c) bibliotecarului.
4. Alegerea unei comisii pentru cenzurarea rapoartelor.
5. Observări metodice asupra examenului ținut.
6. Cetirea eventualelor disertațiuni insinuate cu 3 zile mai nainte.
7. Rectificarea listei membrilor și încasarea taxelor.
8. Propuneri și interpelări.
9. Incheiere.

La aceasta adunare se invită membrii ordinari, fondatori, onorari și ajutători, precum și toți binevoitorii și sprijintorii cauzei școlare și a înaintării învățământului poporal.

Chisetău, 12/25 Mai 1906.

Simeon Faur.
președ. desp.

Nr. 2787/1906.

Candidații de învățători, cari vor să se supună examenului de cvalificațiune cu finea anului școlar curent, se avizează a-și trimite **de-a dreptul Direcțiunei seminariale**, până la termenul de *25 Mai (5 Iunie) a. c.* petițiunile ajustate cu următoarele documente:

- a) Estras de botez,
- b) Testimoniu despre studiile anterioare și absolutorul pedagogic,
- c) Taxa examenului, provăzută în § 125 din Statutul Organic.

Candidații, cari deja funcționează ca învățători, vor avea să prezinte și atestat de serviciu estradat de inspectorul școlar confesional. Iar dacă n'au fost în funcțiunea ca învățători, atestat despre ocupațiune ce au avut-o și despre conduită.

Cererile întrate peste termenul indicat mai sus, precum și cele neadjustate conform prescrișelor, nu se vor lua în socotință.

Termenul examenului se publică mai jos tot în organul oficios al diecezei, obligător pentru toți. Arad, 8/21 Mai 1906.

Ioan J. Papp
Episcopul Aradului.

Programa examenelor

dela institutul pedagogic-teologic g.-ort. român din Arad la finea anului școlar 1905-6

I. Examenele din despărțământul pedagogic Mercuri 24 Mai (6 Iunie) și Joi 25 Mai (7 Iunie) c. I-III. ped. cant și tipic.

25, 26, 27 Mai v. (7, 8, 9 Iunie n.) examene scripturistice de calificare.

Sămbătă 27 Mai (9 Iunie) d. a. c. I-III. ped. gimnastică.

Luni 29 Mai (11 Iunie) c. I. ped. examen din toate studiile.

Marti 30 Mai (12 Iunie) c. II. ped. examen din toate studiile.

Mercuri 31 Mai (13 Iunie) c. III. ped. examen din toate studiile.

1/14, 2/15 și 3/16 Iunie examene verbale de calificare învățătoarească.

Luni 5/18 Iunie conferință de clasificare.

Mercuri 7/20 Iunie distribuire diplomelor.

II. Examenalele dela despărțământul teologic.

Luni 19 Iunie (2 Iulie) c. I-II. teol. examen din cant și tipic.

Marti 20 Iunie (3 Iulie) c. III. teol. examen din cant și tipic.

Mercuri 21 Iunie (4 Iulie) c. III. teol. examen din toate studiile.

Joi 22 Iunie (5 Iulie) c. II. teol., examen din toate studiile.

Vineri 23 Iunie (6 Iulie) c. I. teol., examen din toate studiile.

26 și 27 Iunie v. (9, 10 Iulie n.) Examene private teologice.

Joi 29 Iunie (12 Iulie) Te Deum.

Cursul de vară ce se va ținea la seminarul diecezan cu învățătorii aplicați până acum fără calificare, se va începe în 8/21 Iunie și va dura până în 18/31 Iulie. Încă odată atragem atențiunea învățătorilor fără calificare să se folosească de ocaziunea pe care nu o vor mai avea de a se califica. Și să nu uite, că fără calificare nu vor mai fi tolerați în stațiuni învățătoarești.

CRONICA.

Examenalele s'au început la institutul nostru diecezan Marti, cu elevii cursului IV. pedagogic. A prezidat P. S. Sa D-I Episcop diecezan, asistat de comisarul, Magnificența sa d-I Vaulie Goldiș, secretar consistorial și deputat dietal, directorul institutului P. C. Sa d-I R. Ciorogariu, protosincol și membri corpului profesoral.

Aviz. Se atrage atențiunea celor interesați, că cursul suplenitor de șese săptămâni, anunțat în n-rii 14-17 ai acestui organ, se va ținea cu începere dela 3/21 Iunie a. c.

Reflectanților, cari și-au înaintat petițiunea la Consistor, pe lângă rezoluțiunea ce li s'a trimis pe calea oficiilor parohiale concernente, li-se comunică și pe aceasta cale spre știre și orientare, că au să se prezinte *la termin*, provăzuți cu taxa de întreținere și cu didactrul, fără de care nu vor fi înscrși la curs. Tot astfel vor avea a se îngriji și de necesarele *vestimente de pat*.

Aceia, cari au întârziat a-se insinua la timp și ar dori să participe la curs, vor putea fi suscepti, dacă, cel mult până la 7/20 Iunie a. c., vor prezenta la Direcțiunea seminariată petițiuni ajustate conform avizului anterior din acest organ și vor împlini și celelalte condițiuni stipulate.

Darul făcut Regelui Carol de către veterani. Din incidentul sărbătorilor de 10, Mai, s'a prezentat o delegație, compusă din veterani, Regelui Carol cu un dar, un frumos tablou. Mijlocul tabloului reprezintă o terasă care dă spre o priveliște muntoasă. Pe această terasă se află trei veterani, primul reprezintă Muntenia, cel de al doilea Moldova, iar al treilea Oltenia. Lângă ei sunt trei copii ai lor cari susțin drapelele națiunii. În partea superioară din mijlocul tripticului se află trei îngeri, cari susțin cu mâinile lor Coroana de oțel a României.

În fața veteranilor și a copiilor lor se află AA. LL. RR. Principele Ferdinand și Principele Carol, căroro veteranii le oferă drept omagii și moștenire Coroana de oțel. Unul dintre veterani — cel mai bătrân — ține în mână un pergament ve care-l oferă de asemenea Principilor moștenitori drept alipire. Pe acest pergament stau scrise următoarele versuri: *Vă lăsăm o țară mândră — Liberă prin noi, — Vă lăsăm în fiii nostri — Inimi de eroi — Dumnezeu să vă ajute — Glorioși să fiți — Și-o măreață Românie Să desăvârșiți.* — În aripa din dreapta a tripticului se află reprezentat sus M. S. Regele pe un falnic armăsar, sburând în fruntea oștirilor în lupta dela Grivița, ear jos pe Domnița Elisabeta pansând un rănit. În aripa stângă a tripticului e un episod, care reprezintă luarea tunului turcesc, din care s'a făurit Coroana de oțel, ear jos se află A. S. R. Princesesa Maria înconjurată de principesele Elisabeta și Maria și principele Carol, răsfoind într'un album istoric, și vorbindu-le despre faptele mărețe săvârșite de Români în războiul dela 1877—1878 și de marele căpitan.

Cele mai vechi tipărituri ale cântărilor bisericești grecești se află în cărțile liturgice menite pentru întrebuințarea practică. Cărțile liturgice ale Grecilor, din cele mai vechi timpuri s'au tipărit în Veneția. Aci au apărut mai întâi *Mineele* în anii 1526—1596; *Octoiul*, *Triodul*, *Tipicul*. Cuvântul „Typikon“, adică „formular“, înseamnă: 1) regulamentul, dispozițiune, în general; 2) carte liturgică, ce cuprinde regulile pentru compunerea slujbelor dumnezeiești peste an, pentru trebuințele mănăstirilor, de multe ori conținând și celelalte reguli referitoare la viața mănăstirească. Baza regulilor mănăstirești a format-o regula marelui Vasilie, care în decursul timpului a suferit multe schimbări și amplificări. Pentru dezvoltarea mai târzie a vieții mănăstirești au fost de mare însemnătate statutele mănăstirii sfântului Sava din Ierusalim și al mănăstirii Studitiilor din Constantinopol, cari s'au acceptat de mai multe mănăstiri. De aceste Tipicuri înțelesul strâns, cari conțin indigitări liturgice și discipline, sunt a se deosebi tipicele cetitorilor, documentele fundamentale, la cari de regulă se află și un inventar oficios al averii mișcătoare și nemișcătoare din mănăstire. De multe ori erau împreunate aceste două feluri de tipice. — Manuscrise de ale Tipicului sf. Sava sunt foarte multe, așa: Codd. Paris. 385—388, Vindob. theo. 285. — Un fragment al Tipicului mănăstirii sf. Sava din anul 524 (dintr'un manuscris de pe Sinai) l-a publicat A. A. Dimitrijevski în revista „Trudy Kievskoj duchovnoj akademij“ (1890, luna lui Ianuarie, pag. 170—192). — Un manuscris din 1346 al Tipicului sf. Sava se păstrează pe muntele Athos în mănăstirea Vatopedi, și a fost descris de J. Strzygowski în Repertorium für Kunstwissenschaft (1890). — Un fragment al Tipicului mănăstirii studitiilor și testamentul lui Teodor Studitul se află publicat în Patrologiae curaul completus... ed. Migne, Paris. — Tipicul bisericii sfintei Sofii din Constantinopol s'a publicat de N.

Krasnoseljev în „Ljetopis istoriko-filologiceskago obščestva prin imperatorskom norossijskom universitetje. Vizantiskoe edjenje, Odesa (1892, pag. 156—254). S'a tratat și de E. Kurtz în „Byzantinische Zeitschrift“ edat de K. Krumbacher în Lipsca (an. 1893, pag. 139 sq.) *Penticostarul, Orologionul, Echologiul, Psaltirea și Dumneștile Liturgii* ale celor dintre sfinți părinților nostri Ioan Hrisostom, Vasile cel mare și a celor mai nainte sfințite. În prima jumătate a veacului 19. Bart. Kullumisianos a pus la cale, cu aprobarea Patriarhului, o nouă prelucrare a cărților liturgice, cari s'au tipărit parte în Veneția, parte în Constantinopol. În timpul mai nou au apărut unele ediții în Atena, Constantinopol și Ierusalim. Afară de aceste ediții grecești oficiale, s'au tipărit și din partea romano-apusenilor și a protestanților o mulțime de texte ale cărților liturgice; cea mai însemnată lucrare apuseană pe acest teren este *evhologhion sive Rituale Graecorum... opera Iacobi Goar. Paris 1647. Editio II. expurgata et accuratior, Veneția 1730. Apoi: Eus. Renaudot, Liturgiarum orientalium collectio, 2 vol. Paris 1716; ediție nouă, Frankfurt 1847. Conține texte și tractate despre Liturgia greacă, coptică și siriacă. — Un extras al celor mai însemnate părți din Liturgia grecească în textul original și cu comentariu a publicat Herm. Odalb. Daniel în „Codex liturgicus ecclesiae orientalis in epitomen redactus“, Lipsca 1853. — În timpul mai nou s'au publicat cărțile liturgice ale Grecilor și de Propaganda din Roma, și anume: *Paracletice sive Octoechus magnus 1861; Octoichus s. patris nostri Ioannis Damasceni 1886; Triodion 1879; Pentecostarion 1884; Menaea 1888 sq. Psalterium 1873; Horologium 1875.* — A. Dimitrievski vorbește de un *Euhologion* din veacul 4 compus de Serapion episcop în Thamis (Egiptul de jos), în „Trudy Kievskoi.“ Nr. 2 ex. 1894. — Textul vechiu al celor mai însemnate Liturgii orientale tradus cât se poate de exact în românește îl aflăm în lucrarea „Despre cele mai însemnate liturgii ale bisericii orientale.“ de Dr. Teodor Tarnavski, Cernăuți 1893 (reproducere din „Candela“ 1892 și 1893). — V. Bolotov în lucrarea sa despre urmele vechilor Minologion-e în unele biserici, constată un tip de Minologion al bisericii din Constantinopol și un atare al bisericii din Antiohia, pe care-l numește *ciro-fenician* (Christionskoe etenie, Petersburg 1893). F. D.*

Neamul Românesc. Revistă politică închinată numai intereselor neamului și cu totul străină de personalitățile sau grupările politice. Va da rubrici permanente în chesta națională, țărănească, școlară și culturală. Va avea corespundențe românești din toate părțile României. Caietul de o coală apărând Joia și Dumineca costă 15 bani. Pe un an: 15 lei în țară și 17 în străinătate. Abonamentele se pot face de pe acum la redacția „Sămănătorului“ Apare la 10 Mai st. v. — Director: N. Iorga.

A apărut și se află de vânzare la tipografia diecezană în Arad, și la toate librăriile din țară:

Carte de citire pentru clasa a doua a școlii primare de Iuliu Vuia. Aprobata cu decisul Ven. Consistor aradan dela 22 Decembrie 1905 Nr. 6062. Pretul 36 fileri.

Cronică bibliografică.

Viața Românească nr. 3 pp. 365—535 are următorul bogat și valoros cuprins: I. Mironescu, La cumătrie (schită). G. Ibrăileanu, Primul junimist (Cos-

tache Negruzzi). Gh. din Moldova, Versuri. N. N. Gane, Primul client (nuvelă). Vintilă I. Brătianu, Din economia noastră Națională. Matilda Poni, În pădurea mare (versuri). G. Bogdan Duică, Un poet moldovean perdut. C. Sărcăleanu, Petroniu veacului al XIX-lea (Oscar Wilde). Grammaticus, Dicționarul limbei române de I. Philippide. I. Al. Brătescu-Voinești, În Lumea dreptății (nuvelă). P. Bujor, Lumea mărilor. George Tofan, Viața românească în Bucovina (Ziaristica noastră). M. Costea, Scrisori din Basarabia. Podgoreanu, Scrisori din Ardeal. P. Nicanor & Comp. *Miscellanea*. G. I. Cronica literară („Compoziția“ în literatură). Dr. P. Bogdan, Cronica științifică (Exploziile în mine). Dr. I. Simionescu, Cronica economică (Valoarea subsolului românesc). Sterea, Cronica internă (Organizația locală). C. S. Cronica externă (Alegerile în Rusia). Recenzii. Revista Revistelor. *Miscarea intelectuală în străinătate*. Bibliografie.

Atât ca material, cât și ca valoare, această revistă, din a cărei pagini exhală românismul în cea mai largă și mai înaltă concepțiune, este cea mai desăvârșită lucrare de acest gen la noi și poate sta în șir cu cele care publicățiune similară europeană, din ale popoarelor culte.

Socotind însă greutățile, cu cari are să lupte în noi o asemenea întreprindere mare, atragem atenția publicului asupra următoarelor:

„Publicarea unei reviste în dimensiunile și cu prețurile „Vieții-Românești“ e o întreprindere îndrăzneată, care nu poate reuși, decât dacă vom face toate sforțările spre a se evita cheltuelile zădarnice.

Abonații nostri (scrie Redacțiunea) ne pot da în această privință un concurs prețios, în ce privește plata exactă și regulată a abonamentului, — fiind că una din cele mai inutile cheltueli ar fi îndemnizarea incasatorilor, totdeauna însemnată, — în caz/ dacă ar fi siliți să recurgem la serviciile lor.

Pentru aceste motive, rugăm cu tot-dinadinsul pe abonații noștri, spre a ne feri de această cheltuială să aibă bună-voință, după primirea acestui al 3-lea număr al revistei, a ne achita abonamentul prin mandat poștal, pe adresa Dnui Ioan Botez strada Manolescu 2 Iasi.

Abonamentul se poate achita în trei rate, pe luna, de câte 5 cor. 1 fil. sau 5 lei 24 bani, cu mandat galbin.

Sămănătorul 20: N. Iorga, Expoziția sibiană și profesorului Comșa. I. Bărganu, Vrajmașul (poezie). X. Cugetări. G. Bogdan Duică, Seminarul pedagogic. Dinu Ramură, Vecinei (poezie). I. A. Basarabescu, O carte pentru copii: Despre „Ilie Marin“. E. Ciuchir, Romanță (poezie). Căpitanul Al. D. Sturdza, Onoara ofițerului român. Ana Codrescu, Salcămul (poezie). Virgil Caraivan, Aliman Vornicul (poveste). N. Iorga, Cronica. *Clisee*: Serbarea lucrătorilor într-o pădure munteană (c. 18,30); Strada din București (după Doussaut); Cetatea Neamțului (după Bouquet).

Viața Literară nr. 20: Iubileul și literatura, de Ion Gorun. Fantazie (poezie) G. Coșbuc. Cronica literară (Premiile Academiei) de N. G. Scrisoare (poezie) Z. B. Cronică artistică (Note) V. Cioflec. Lied (poezie) C. Pavelescu. Doamne ajută-ne (nuvelă) R. Cioflec. Rada, de I. T. Mera. O clipă de noroc, de Constantin Hodoș. Artă naturalistă și Estetica lui Taine, de B. Constantinescu. Din popor (poveste) P. Tudor. În ochii tăi (versuri) S. Musceleanu. Informațiunii lit. art. și Bibliografie.

Albina, 33: Mesagiul Regal. — M. Sadoveanu. Însemnătatea zilei de 10 Mai. — Casele de economie

pentru școlari. — G. Coșbuc, Academia Română. — Nicolaescu-Stoinescu, — Câteva feluri de ulei. — Teodorescu-Chirileanu, Regele și sătenii. — Congresul silvicultorilor. — Cronica, sfaturi, etc. — Ilustrațiuni: Regina României; Regele, la 10 Mai 1866, la 1881 și acum.

Reuniunea învățătorilor (Arad) 10, aduce un bun articol, despre educațiune în școala poporană, indicând ca impediment, păcatele și falsitățile vieții sociale, atât de patente și care atât de mult contrastează față cu principiile morale-educative, propagate prin școală.

Foia Școlastică 10-11: De Rusale „Roagă-te și lucrează”, de I. Isaic. Mijloacele de promovarea Reuniunii, de Oct. Pop. Înmulțirea unei fracțiuni ordinare cu un număr întreg (lecție practică). Invățământul public în România. Examenle dela școlile noastre populare. Ziua păsărilor și ziua arborilor. Despre pomărit. Chestiunea mamalelor în școlile populare. Corespondențe, etc.

Concure.

Pentru împlinirea vacantelor posturi de învățători din **Babșa, Checheș T. Hodoș și Jabăr**, toate în tractul Belințului, se anunță concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt: 1.) *Babșa*: a) în bani gata 340 cor., b) pentru conferență 20 cor., c) pentru scripturistică 20 cor., d) 24 metri lemne, prețuite cu 144 cor., din care este a se încălzi și sala de învățământ., e) 3 jugăre pământ (à 30 cor.) 90 cor., f) 30 Hct. bucate parte grâu, parte cucuruz, prețuite în 275 cor., g) locuință corăspunzătoare, cu intravilanul de lângă ea și h) dela fiecare înmormântare la care e poftit 40 fiteri.

3.) *Checheș*: a) în bani gata 400 coroane, b) 10 m. m. grâu și 10 cucuruz despoiat, c) locuință cu 2 încăperi și bucătărie și grajd, d) 32 metri lemne, din care este a se încălzi și sala de învățământ, e) pentru conferență, adunări generale și scripturistică la olaltă 22 coroane.

3) *T. Hodoș*: a) în bani gata 480 cor., b) uzufructul dela 4 jugăre pământ (à 20 cor.) 80 cor., c) pentru lemne, din cari are a se încălzi și sala de învățământ 70 cor., d) pentru conferență respective adunări generale 16 cor., e) pentru scripturistică 4 cor., f) locuință de o chilie și bucătărie, apoi grajd și 1/2 jugăr intravilan.

4) *Jabăr*: a) în bani gata 600 cor., b) 32 metri lemne, din cari este a se încălzi și sala de învățământ prețuite cu 160 cor., c) pentru conferență, respective adunări generale 40 cor., d) pentru scripturistică 20 cor., e) pentru purtarea agendelor scripturistice ale sinodului și comitetului parohial și facerea socoților culturale 10 cor., f) 2 jugăre pământ arător și 1 jugăr grădină intra și extravilană, prețuite toate în 120 cor., g) Dela înmormântare cu liturgie, unde este poftit 2 cor. și fără liturgie 1 cor., h) locuință constătătoare din 2 chilii, bucătărie și cămară.

Funcțiile cantonale toți vor avea să le facă fără altă remunerație.

De asemenea toți vor avea să poarte dările după pământul ce beneficiază, din dotația lor.

În beneficiu vor intra abea dela începutul anului școlar 1906/7.

Petițiile instruate conform normelor în vigoare, se trimit comitetului parohial respectiv, pe calea oficiului protoprezviteral gr. or. rom al Belințului (Bélinecz, Temes-megy) având reflectanții a se declara că, cu începere de când, formează pretenziune la cvincvenal, și a se prezenta într-o Duminecă sau sârbătoare în sf. biserica din parohia unde concurează, spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic.

Se observă că, la postul din Jabăr numai deja după 5 ani de servicii prestată aci, se va socoti cvincvenalul prim.

De asemenea că, la toate 4 posturile, preferiți vor fi cei cu ecalificație superioară, respective cei cari vor putea dirigia coruri.

Belinț, în 9/22 Maiu, 1906.

Comitetele parohiale.

În conțelegere cu mine: *Gerassim Sârb* protoprezviter inspector confesional de școale.

—□—

Pentru îndeplinirea în mod definitiv a stațiunii învățătoresți dela școala din **Buzad** pprezbiteratul Lipovei, devenită vacantă prin pensionarea inv. Me-lentie Popovici; — se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. În bani gata 380 Cor., 2. În naturale 12 șinici de grâu și 12 șinici cucuruz., 3. Pentru lemne 120 cor., fiind dator învățătorul a încălzi și sala de învățământ., 4. Scripturistica 5 Cor., 5., Pentru conferență 12 Cor., 6. Usufructul a 4 jugere de pământ livadă. Cvarțir liber în edificiul școlar cu grădină de legume. Sarcinilor publice după pământ are a le solvi învățătorul.

Conicvenalul îl va primi învățătorul după 5 ani de serviciu în comuna Buzad.

Reflectanții la acest post sunt avizați ca recursele lor, ajustate cu toate documentele prescise prin lege și Regulament, și adresate Comitetului parohial din Buzad, să le subștearnă până la terminul sus indicat, subscrisului protoprezbiter-inspector școlar în Lipova (Lippa), precum și ca să se prezinte în vre-o Duminecă ori Sârbătoare în sf-ta biserică din Buzad, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic, și spre a se face astfel cunoscut poporului,

Buzad, 30 Aprilie (13 Mai) 1006.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Voicu Hamzea* m. p. protopop-inspector școl.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante din **Almaș**, se escrie de nou concurs, cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala”.

Venitele sunt: 1. Usufructul unui intravilan, și a 23 jugh. cat. pământ extravilan. 2. Birul preoțesc (dela 1 casă una măs. cucuruz sfârmat, ear unde sunt 2 case pe un intravilan, câte 1/2 măsură). 3. Ștolele îndatinate, anume dela înmormântări mici (1—7 ani) câte 2 cor. 40 fil., prohodul mare dela cei săraci câte 6 cor., dela cei mai în stare 10 cor., iar cu liturgie și cu stâlpi 16 cor., pentru botez 1 cor., 20 fil., dela cununii 6 cor., cu extrase cu tot, pentru extrase private 3 cor. 4. Intregirea dela stat, conform ecalificațiunei celui ales.

De cvarțir se va îngriji alesul și tot acela va suportă toate dările publice, după sesia sa.

Se notează, că birul, pentru 123 n-ri de case, se solvește din fondul de bucate, ear restul se încasează dela credincioșii din parohie.

Birul și toate venitele școlare după servicii se vor împărți, din întreaga comună, cu preotul actual, având și serviciul în — și afară de biserică a se săvârși prin ambii preoți în întreaga comună, alternative după rândul săptămânei.

Reflectanții sunt poftiți ca recursurile lor ajustate conform Regulamentului pentru parohii, adresate comitetului parohial, să le substearnă în termenul indicat la oficiul protoprezviteral gr. or. rom. din Butyiu com. Arad, având a se prezenta în careva Duminecă ori sârbătoare în s. biserică, spre a-și arăta desteritatea în oratorie și în cele rituale.

Din ședința comitetului parohial din Almaș, ținută la 23 Aprilie v. 6 Mai n. 1906.

Alexandru Nica
par. preș. com. par.

Ioan Iancin
tov. not. com. par.

In conțelegere cu: Ioan Georgiu protoprezviter gr. or.
—□— 3—3

Pentru îndeplinirea posturilor îmbinate de paroh și învățator în **Ghioroc**, prin aceasta se escrie concurs cu termen de recurgere de **30 zile** dela prima publicare în organul „Biserica și Școala“.

Venitele sunt: a) *preotești* 1. Birul preotesc dela fiecare număr de casă 2 cor., iar dela jeleri 1 cor., de tot circa 218 cor. 2. 4 jughere pământ arător. 3. Stolele uzuate, circa 180 cor. 4. Întregirea dotațiunii dela stat 790 cor. 70 fil., respective 1790 cor. 70 fil.

b) *învățătoarești*: 1. Salar în bani gata 336 cor. 2. 2 jughere pământ arător și venit după un loc de pășunat. 3. 10 Stăngeni de lemne, aduse acasă, din care se va încălzi și școala. 4. Pentru scripturistică și conferințe câte 10 cor. 5. Pentru tăiatul lemnelor 20 cor. 6. Ajutor dela Ven. Consistor 180 cor. 7. Cvarțir cu 3 odăi și grădina școlii sădită cu vie.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți ca recursurile lor ajustate conform lit. c. a. §-lui 15 din Regulamentul pentru parohii, precum și documentele referitoare la calificarea învățătoarească și adresate comitetului parohial din Ghioroc, să le trimită Oficiului ppopesc din M. Radna, iar dâșii cu stricta observare a dispozițiilor §-lui 18 din citatul Regulament să se prezinte în s. biserică din Ghioroc spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Ghioroc, la 3/16 Mai 1906. *Comitetul parohial*

In conțelegere cu: Procopie Giulescu protoprezviter.
—□— 3—3

Licitațiune minuendă.

Comuna bisericească gr.-ort. română din **Buteni** ca susținătoarea școlii sale confesionale, în urma hotărârilor comitetului și a sinodului său parohial, — prin aceasta avizează pe toți cei interesați, că vînde din mână liberă pe calea ofertului — intravilanul de sub Nr. 1084 a cărții funduare din Buteni Azi (649-650), care formează proprietatea „fondului școlii gr.-ort. române din Buteni“, — la licitațiune publică, fixată pe ziua de **28 Mai (to Iunie)**

Drept ce doritorii de a cumpăra acest intravilan situat în mijlocul comunei — sunt poftiți a-și înainta ofertele lor în scris subscrisului conducător al oficiului parohial până în ziua de mai sus, când oferinții se vor prezenta și în persoană pentru depunerea vadiului de 10 % a cumpărării și pentru efectuarea licitației.

Din ședința comitetului parohial, ținută în Buteni la 30 Aprilie (13 Maiu) 1906.

Iuliu Bodea m., p.,
cond. ofic. par. preș. com.

Petru Perru m., p.,
notar adhoc al com. par.

În urma încuviințării Venerabilului Consistor din Arad de sub Nr. 4121/905 se publică concurs de licitațiune minuendă în scopul *renovării* sfintei biserici gr. or. române din **Budincz** pe ziua de **22 Maiu (4 Iunie)** a. c. la orele 3 d. m. Prețul de aclamare este stabilit în suma de 3641 coroane 80 fil.

Înainte de a începe licitarea, licitanții au să depună un vadiu de 10% din prețul de esclamare în bani gata, ori în hârtii de valoare acceptabile, la mâna episcopului bisericesc.

Să obsearvă că spesele călătoriei nu se restituiesc și că comuna bisericească își rezervă dreptul fără considerare la rezultatul licitației, a da în întreprindere lucrarea menționată. Acelui licitant, în care va avea mai multă garanție. În fine se observă, că acel licitant, care va lua în întreprindere lucrarea, are să restituie 60 cor. pentru proiectul de spese.

Proiectul de spese, condițiunile, și toate actele referitoare se pot vedea la oficiul parohial. **Budincz**, la 7/20 Maiu 1906.

Dimitriu Popoviciu,
par. pres. com. și sin. par.

Nicolae Raicu,
not. com. și sin. par.

—□— 2—2

„Janus“

„institut de asigurare mutuală pe viață în Viena

s'a fondat în anul 1839, din partea unui grup de bărbați nobili,

este cel mai vechiu „Institut mutual de asigurare pe viață“

pentru Austro-Ungaria.

Se bazează pe legile mutualității în puterea cărora accidentul capitalului anual trece în favorul celui asigurat.

Premii eftine. Condiții de asigurare favorabile.

Imprescriptibilitatea polițelor după 3 ani. Plătirea în caz de duiel și sinucidere după 5 ani.

Asigurare gratuită pentru caz de războiu. — Fără timbru de poliță și taxă de stat — Plătire la moment.

Starea de asigurare 111.000,000 cor. | **Averea institutului** 31.000,000 cor.

Sumele de asigurare plătite până acum 56.000,000 cor.

Informațiuni îndatoritoare dă:

==== **Agentura generală pentru Ungaria de sud în Timișoara-Fabric.** =====

Lerchengasse Nr. 17. (N-rul Telefonului: 422).

(18)